

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 153/2014

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Β΄)**

Συνεδρίαση της 14-4-2014

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Αλέξανδρος Καραγιάννης, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Χριστόδουλος Μπότσιος, Θεόδωρος Ψυχογιός, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Ευγενία Βελώνη, Αικατερίνη Γρηγορίου, Ελένη Σβολοπούλου και Αθανάσιος Τσιοκάνης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Δημήτριος Κανελλής, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη άνευ ψήφου).

Αριθμός Ερωτήματος: Τα υπ' αριθμ. πρωτ. α) Δ8/Δ/Φ16.8,Φ16.16/οικ. 3400/581/21-2-2013 και β) Δ8/Δ/Φ16.8,Φ16.16/οικ.20249/3702/5-11-2013 έγγραφα της Δ/σης Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών της Γεν. Δ/σης Φυσικού Πλούτου του ΥΠΕΚΑ.

Περίληψη Ερωτήματος: α) *Αν μπορεί το Δημόσιο να προχωρήσει σε υπογραφή νέας απευθείας σύμβασης εκμίσθωσης των μεταλλευτικών δικαιωμάτων του επί των δημοσίων μεταλλείων Γερακινής και Πολυγύρου στην τελευταία μισθώτρια εταιρεία με την επωνυμία «Ε.Λ.», σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 144 παρ. 3 του Μεταλλευτικού Κώδικα, «μεταθέτοντας χρονικά» την υλοποίηση των όρων των άρθρων 14 και 11 των προηγούμενων συμβολαίων εκμίσθωσης στον χρόνο λήξης της νέας σύμβασης, και*

β) σε περίπτωση καταφατικής απάντησης με ποίους όρους, που θα περιληφθούν στην νέα σύμβαση, κατοχυρώνονται πλήρως τα συμφέροντα του Δημοσίου που απορρέουν από τις προηγούμενες συμβάσεις.

Επί του ως άνω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β'), γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Εκ του εγγράφου της ερωτώσης υπηρεσίας και των στοιχείων του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με το υπ' αριθμ.... /1961 συμβόλαιο του συμ/φου Αθηνών Μ.Β. το Ελληνικό Δημόσιο εκμίσθωσε στην εταιρεία «Ε.Λ.» το δικαίωμα έρευνας και εκμετάλλευσης των μεταλλευτικών χώρων των υπ' αριθ. 20 και 22 αδειών εξόρυξης Ν. Θεσσαλονίκης, που ευρίσκονται στην περιφέρεια Γερακινής Ν. Χαλκιδικής και ήδη εντός της με το από 13-5-1917 β. δγμα εξαιρεθείσας υπέρ του Δημοσίου περιοχής.

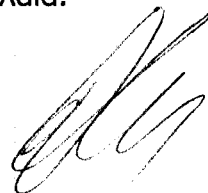
Με το υπ' αριθμ./2000 συμβόλαιο του συμ/φου Αθηνών Β.Σ. το Δημόσιο εκμίσθωσε στην ίδια εταιρεία το δικαίωμα έρευνας και εκμετάλλευσης λευκολίθου και λοιπών μεταλλευμάτων, πλην αυτών που έχουν εξαιρεθεί υπέρ του Δημοσίου, που απαντώνται στο δημόσιο μεταλλείο που ευρίσκεται στην περιοχή του Δήμου Πολυγύρου Ν. Χαλκιδικής, εκτάσεως 26.000 στρεμμάτων.

Τα ανωτέρω δύο μισθωτήρια συμβόλαια περιείχαν τους υπ' αριθ. 14 και 11 όρους αντίστοιχα, σύμφωνα με τους οποίους, μετά την καθ' οιονδήποτε τρόπο λύση των μισθώσεων, οι εγκαταστάσεις που βρίσκονται στα μίσθια μεταλλεία, οι απαλλοτριωθείσες για τις ανάγκες εκμετάλλευσης των μισθίων εκτάσεις, τα εξορυγμένα μεταλλεύματα και λοιπά κινητά πράγματα, θα περιέλθουν στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου.

Οι ανωτέρω μισθώσεις έληξαν την 1-11-2012 και 2-11-2012 αντίστοιχα.

Με την υπ' αριθ. πρωτ.... /30-7-2009 επιστολή της η μισθώτρια εταιρεία «Ε.Λ.» ζήτησε την εκ νέου απευθείας μίσθωση των δημοσίων μεταλλείων Γερακινής και Πολυγύρου, σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 144 παρ. 3 του ν.δ. 210/1973 (Μεταλλευτικός Κώδικας, εφεξής και Μ.Κ.).

2. Με την υπ' αριθ. Δ8/Δ/Φ16.8/15217/2693/21-7-2011 απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, συγκροτήθηκε επιτροπή για τον έλεγχο των ανωτέρω δημοσίων μεταλλείων, καθώς και για τον έλεγχο της τήρησης των όρων που αναφέρονταν στα υπ' αριθ./1961 και/2000 μισθωτήρια συμβόλαια.

Η επιτροπή με την από 26-3-2012 έκθεσή της αποφάνθηκε ότι: (α) η μισθώτρια εταιρεία εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις της που απέρρεαν από τις δύο παραπάνω συμβάσεις εκμίσθωσης και (β) συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 144 του Μ.Κ. και πρότεινε την εκ νέου απευθείας μίσθωση στην μισθώτρια εταιρεία. Ειδικότερα η επιτροπή αυτή αναφέρει στην ανωτέρω έκθεσή της ότι : (i) η μισθώτρια πραγματοποιεί ορθολογική εκμετάλλευση των κοιτασμάτων λευκολίθου, (ii) οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν και ο βαθμός επεξεργασίας του μεταλλεύματος ανταποκρίνονται στα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των κοιτασμάτων, (iii) για τον προσδιορισμό νέων αποθεμάτων μεταλλεύματος έγιναν ερευνητικές εργασίες, των οποίων το κόστος υπερκάλυψε κατά πολύ τις συμβατικές υποχρεώσεις της εταιρείας, και (iv) διαπιστώθηκε σημαντική προσπάθεια αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, από τις επιπτώσεις της εξορυκτικής διαδικασίας.

Με την υπ' αριθ. Δ8/Δ/Φ16.8, Φ16.16/6968/945/3-8-2012 απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ αποφασίσθηκε «η έγκριση της κατ' εφαρμογή του άρθρου 144 παρ. 3 του ν.δ. 210/1973, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 23 του ν. 2545/1997, εκμίσθωσης με απευθείας σύμβαση των δημοσίων μεταλλείων Γερακινής και Πολυγύρου Ν. Χαλκιδικής στην σημερινή μισθώτρια εταιρεία Ε.Λ, προκειμένου να μη διακοπεί η εκμετάλλευσή τους και να εξασφαλισθεί η τροφοδοσία του εργοστασίου της Γερακινής, ως ιδιαίτερως συμφέρουσας για το Δημόσιο», καθώς και ότι οι ειδικότεροι όροι της σύμβασης θα καθορισθούν με νεότερη απόφαση.

Εξάλλου με την υπ' αριθ. Δ8/Δ/Φ.16.8,16.16/24744ΠΕ/4743/4-2-2013 απόφαση του Υφυπουργού ΠΕΚΑ συγκροτήθηκε νέα επιτροπή με αντικείμενο, πλην άλλων, την σύνταξη των όρων του νέου συμβολαίου μίσθωσης που άπτονται της εφαρμογής των άρθρων 14 και 11 των παλαιών συμβολαίων μίσθωσης των δημοσίων μεταλλείων Γερακινής και Πολυγύρου, αντίστοιχα, η οποία και υπέβαλε το σχετικό πόρισμα της και τις προτάσεις της για τους όρους του νέου συμβολαίου.

3. Ενόψει της υπογραφής της νέας σύμβασης εκμίσθωσης, η αρμόδια υπηρεσία, προβληματίζεται σχετικά με την αναγκαιότητα ή μη της

εμπράγματης μεταβίβασης στο Δημόσιο των ανωτέρω αναφερομένων πραγμάτων, που ανήκουν σήμερα στην κυριότητα της τελευταίας μισθώτριας εταιρείας, πριν την υπογραφή της νέας μίσθωσης, επειδή το γεγονός αυτό ενέχει τον κίνδυνο, αφενός μεν να καθυστερήσει την σύναψη της νέας μίσθωσης, αφετέρου μπορεί να οδηγήσει σε αδυναμία λειτουργίας των μεταλλείων και τροφοδοσίας του εργοστασίου της Γερακινής. Τούτο διότι, η περίπτωση της ενεργοποίησης των όρων της μεταβίβασης της κυριότητας στο Δημόσιο των ανωτέρω κινητών και ακινήτων πραγμάτων, θα είχε ως αποτέλεσμα, η εταιρεία να μπορεί βάσει αντιστοιχών όρων των ειρημένων συμβολαίων να αποκομίσει το σύνολο των εγκαταστάσεων επεξεργασίας, που η ίδια κατασκεύασε μαζί με τα βοηθήματά τους, (ηλεκτρομηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό), δηλαδή το ενδεχόμενο της πλήρους αποψίλωσης και κατ' ουσίαν αχρήστευσης του εργοστασίου, πράγμα που εκτός των άλλων θα απομείωνε δραστικά την αξία των ακινήτων, αφού αυτό που θα απέμενε μετά την αποκομιδή, θα ήταν ο σκελετός των κτιρίων, χωρίς καμία αξία για το Δημόσιο. Στο σημείο αυτό η υπηρεσία επισημαίνει, ότι η αξία των ακινήτων (εδαφών και εγκαταστάσεων) για την εταιρεία που συνεχίζει την εκμετάλλευση των μεταλλείων, είναι σημαντική, καθώς αυτά αποτελούν πάγια στοιχεία του ενεργητικού της και σχετίζονται άμεσα τόσο με την απρόσκοπτη συνέχιση της παραγωγικής της δραστηριότητας όσο και με την ίδια την βιωσιμότητά της.

Συναφώς προς τα ανωτέρω, στην σελ. 16 του πορίσματος της επιτροπής για την σύνταξη των όρων του νέου συμβολαίου εκμίσθωσης, γίνεται λόγος για το ότι στην περίπτωση της εμπράγματης μεταβίβασης στο Δημόσιο των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, που αναφέρονται στα άρθρα 14 και 11 των παλαιών συμβάσεων, ελλοχεύει ο κίνδυνος να τεθεί σε επισφάλεια η βιωσιμότητα της εταιρείας, καθώς θα έχει απολέσει ένα σημαντικό μέρος των περιουσιακών της στοιχείων, όπως επίσης ότι εφόσον τα ακίνητα αυτά περιέλθουν στο Δημόσιο, θα απαιτηθεί πρόσθετη χρονοβόρος διοικητική διαδικασία και διοικητικά βάρη προκειμένου να εκδοθούν διοικητικές αποφάσεις, λόγω του νέου ιδιοκτησιακού καθεστώτος.

II. 1. Στο ν.δ. 210/1973 «Μεταλλευτικός Κώδικας» (Α' 277), όπως ισχύει, ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

Άρθρο 144: «1.....2.....3. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ιδιαίτερα δε προκειμένου να επισπευσθεί η διενέργεια έρευνας και εκμετάλλευσης, η εκμίσθωση των δικαιωμάτων του Δημοσίου, που αναφέρονται στα άρθρα 143, 146 και 148 του παρόντος, με απευθείας σύμβαση σε οποιαδήποτε επιχείρηση παρέχει τα εχέγγυα για το σκοπό αυτόν. Ιδίως η απευθείας εκμίσθωση των ανωτέρω δικαιωμάτων επιτρέπεται προς την τελευταία μισθώτρια επιχείρηση, αφού ληφθούν υπόψη μεταξύ άλλων και οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν, η ορθολογική εκμετάλλευση ο βαθμός επεξεργασίας του μεταλλεύματος, καθώς και το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης και τα απομένοντα προς εκμετάλλευση αποθέματα.

Περί της συνδρομής των εν λόγω προϋποθέσεων ως και περί των περιληφθησομένων εν τη συμβάσει όρων, γνωμοδοτεί το Συμβούλιο Μεταλλείων¹, την δε σχετικήν σύμβασιν συνομολογεί ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας.

Άρθρο 146: «Ωσαύτως, κατά τα υπό των παραγράφων 1, 2, και 3 του άρθρου 144 του παρόντος οριζόμενα, το Δημόσιο εκμεταλλεύεται:

α) Τα καθ' οιονδήποτε τρόπον περιελθόντα και περιελευσόμενα εις την κυριότητά του μεταλλεία.

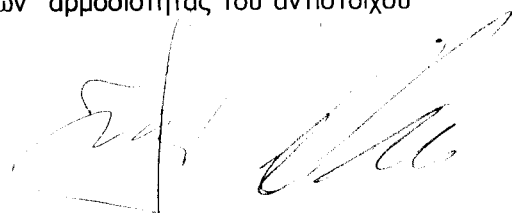
β) Τας, καθ' οιονδήποτε τρόπον, εξαιρεθείσας και εξαιρεσθησομένας βάσει των εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων ως ιδίας αυτού μεταλλευτικής περιοχής.

γ).....δ)....ε)...στ)...»

III. Α. Επί του πρώτου ερωτήματος:

1. Με την προπαρατεθείσα διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 144 του ν.δ. 210/1973, παρέχεται στο Δημόσιο η δυνατότητα εκμίσθωσης, για

¹ Καταργήθηκε με το άρθρο 3 της ΚΥΑ V-3/Φ.9.6/3/26.4.1982 των Υπουργών Προεδρίας Κυβερνήσεως και Βιομηχανίας και Ενέργειας (Β' 217). Περαιτέρω, με το άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 2156/1993 (Α' 109) προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης με αποφάσεις του Υπουργού Εμπορίου ή Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας (νυν ΥΠΕΚΑ) ειδικών επιτροπών ή ομάδων εργασίας για την εξέταση και εισήγηση επί θεμάτων αρμοδιότητας του αντίστοιχου Υπουργείου.

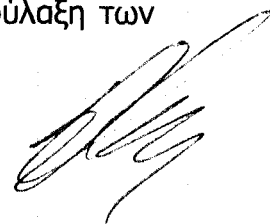

λόγους δημοσίου συμφέροντος, των μεταλλευτικών δικαιωμάτων του με απευθείας σύμβαση, σε οποιαδήποτε επιχείρηση παρέχει τα εχέγγυα για το σκοπό αυτόν κατά παρέκκλιση των διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση των εν λόγω δικαιωμάτων μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Η απευθείας εκμίσθωση των ανωτέρω δικαιωμάτων επιτρέπεται, ιδίως, προς την τελευταία μισθώτρια επιχείρηση, αφού ληφθούν υπόψη και συνεκτιμηθούν μεταξύ άλλων και οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν, η ορθολογική εκμετάλλευση ο βαθμός επεξεργασίας του μεταλλεύματος, καθώς και το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης και τα απομένοντα προς εκμετάλλευση αποθέματα.

2. Επομένως, είναι δυνατή η εκμίσθωση των μεταλλευτικών δικαιωμάτων του Δημοσίου επί των δημοσίων μεταλλείων του ερωτήματος στην τελευταία μισθώτρια εταιρεία, με τη σύναψη απ' ευθείας σύμβασης με αυτήν, υπό την προϋπόθεση της συνδρομής λόγων δημοσίου συμφέροντος και μετά συνεκτίμηση των ανωτέρω ληπτέων υπόψη στοιχείων. Η κρίση επί των ζητημάτων τούτων αποτελεί ουσιαστική των πραγμάτων εκτίμηση, η οποία ανάγεται στη σφαίρα της αποκλειστικής αρμοδιότητας της διοίκησης και, ως εκ τούτου, εξέρχεται των αρμοδιοτήτων του ΝΣΚ στο πλαίσιο γνωμοδότησης.

3. Όσον αφορά στους όρους 14 και 11 των παλαιών μισθωτηρίων συμβολαίων του ερωτήματος, σημειωτέα τα εξής:

α. Οι όροι αυτοί δεν περιελήφθησαν στα συμβόλαια στο πλαίσιο υποχρέωσης συμμόρφωσης των μερών σε διάταξη νόμου, αλλά αποτελούν συμφωνία των μερών, που προήλθε μετά από ελεύθερες διαπραγματεύσεις. Από την συμφωνία αυτή απορρέει ενοχική αξίωση του Ελληνικού Δημοσίου κατά της εταιρείας «Ε.Λ.», με αντικείμενο την εκ μέρους της τελευταίας μεταβίβαση της κυριότητας στο Δημόσιο των αναφερομένων στους όρους αυτού κινητών και ακινήτων πραγμάτων που προορίζονταν προς εξυπηρέτηση των αναγκών των αναφερομένων μεταλλείων, η γένεση της οποίας επέρχεται με την λήξη των συμβολαίων αυτών. Η ενοχική αξίωση γεννήθηκε την επομένη της λήξεως των συμβάσεων, η δε άσκησή της, που μπορεί να γίνει σε χρόνο της επιλογής της διοίκησης, με την επιφύλαξη των

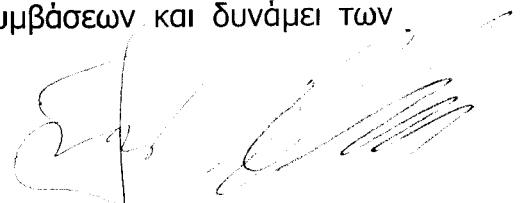
περί παραγραφής διατάξεων, τείνει στην εμπράγματη μεταβίβαση στο Δημόσιο των ανωτέρω πραγμάτων (μετά από προηγούμενη καταγραφή τους), με την σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και μεταγραφή αυτού στο αρμόδιο κατά τόπο υποθηκοφυλακείο ή και με αυτοσύμβαση του Δημοσίου.

β. Η άσκηση ή μη της εν λόγω ενοχικής αξίωσης του Δημοσίου πριν από την υπογραφή της νέας σύμβασης εκμίσθωσης των μεταλλευτικών του δικαιωμάτων στην τελευταία μισθώτρια αυτών εταιρεία κατ' άρθρο 144 παρ. 3 του Μ.Κ. ή, η χρονική μετάθεση της άσκησής της στο χρόνο λήξης της νέας σύμβασης ανάγεται στη σφαίρα των επιλογών της διοίκησης, η οποία, για τη λήψη της σχετικής απόφασής της, οφείλει να προβεί σε ουσιαστική εκτίμηση και στάθμιση των λόγων δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι συνηγορούν υπέρ της μίας ή της άλλης των ανωτέρω δυνατοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό θα συνεκτιμηθεί το συμφέρον του Δημοσίου για την επαύξηση της ιδιωτικής περιουσίας του με την απόκτηση κυριότητας των ανωτέρω πραγμάτων σε υλοποίηση των όρων 14 και 11 των παλαιών συμβολαίων, σε σχέση με το γενικότερο δημόσιο συμφέρον για τη συνέχιση της εκμεταλλεύσεως των μεταλλείων, λαμβανομένων υπόψη, αντιστοίχως, του κινδύνου ματαίωσης της απόκτησης της κυριότητας των πραγμάτων και των εμποδίων που ενδεχομένως θέτει στη συνέχιση της εκμεταλλεύσεως των μεταλλείων η πραγμάτωση της ανωτέρω ενοχικής αξίωσης.

B. Επί του δευτέρου ερωτήματος:

Εάν και εφόσον η διοίκηση αποφασίσει, πάντοτε με βάση τα προεκτεθέντα, τη σύναψη νέας σύμβασης με την τελευταία μισθώτρια εταιρεία, με την μη άσκηση της ενοχικής αξίωσης του Δημοσίου πριν από την υπογραφή της ή τη χρονική μετάθεσή της στο χρόνο λήξης της νέας σύμβασης, κρίνεται επάναγκες, προς τον σκοπό της κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του Δημοσίου που απορρέουν από τους όρους 14 και 11 των αρχικών μισθωτηρίων συμβολαίων, να περιληφθούν στη νέα σύμβαση και οι εξής όροι:

(i) Πλήρης παράθεση των καταγραφέντων κινητών και ακινήτων πραγμάτων που περιλαμβάνονται στους ανωτέρω όρους, για τα οποία το Δημόσιο απέκτησε με την λήξη των παλαιών συμβάσεων και δυνάμει των

όρων αυτών το ενοχικό δικαίωμα μεταβίβασης της κυριότητάς τους σε αυτό και ότι μπορεί να το ασκήσει οποτεδήποτε, (ii) απαγόρευση της καθιονδήποτε τρόπο διάθεσης των πραγμάτων αυτών προς οιονδήποτε τρίτον, επί ποινή εκπτώσεως της εταιρείας από τα δικαιώματα μεταλλειοκτησίας που της εκμισθώθηκαν, (iii) πρόβλεψη καταβολής πλήρους αποζημίωσης του Δημοσίου, ίσης με την αγοραία αξία των πραγμάτων που δεν θα υπάρχουν ή δεν είναι ελεύθερα βαρών κατά τον χρόνο άσκησης του δικαιώματος του Δημοσίου και (iv) πρόβλεψη ποινικής ρήτρας, ανάλογης με την αξία των προς μεταβίβαση ακινήτων, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της εταιρείας προς τις ανωτέρω υποχρεώσεις της.

IV. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, στα τεθέντα ερωτήματα, αρμόζουν, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, οι ως άνω αναλυτικώς διδόμενες απαντήσεις.

Θεωρήθηκε
Αθήνα, 28-5-2014
Ο Πρόεδρος

Αλέξανδρος Καραγιάννης
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Κανελλής
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.